

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

VI QUANG NGỌC

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NUÔI TRỒNG
THỦY SẢN TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN VỊ XUYÊN, TỈNH HÀ GIANG**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số ngành: 8 62 01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. DƯƠNG VĂN SƠN

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa sử dụng để bảo vệ luận văn của một học vị nào.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng 6 năm 2018

Tác giả

Vi Quang Ngọc

LỜI CẢM ƠN

Để thực hiện và hoàn thành luận văn này, tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ tận tình, sự đóng góp quý báu của nhiều cá nhân và tập thể.

Trước tiên, tôi xin trân trọng gửi lời cảm ơn tới Ban Giám hiệu Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, Phòng Đào tạo, Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Đặc biệt, tôi xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đến PGS.TS. Dương Văn Sơn đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian tôi thực hiện luận văn. Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn Tập thể Ban Giám đốc, cán bộ Sở Nông nghiệp và PTNT, Trung tâm Thủy sản tỉnh Hà Giang. Ủy ban nhân dân huyện Vị Xuyên, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Chi cục Thống kê huyện Vị Xuyên, Phòng Tài chính - Kế hoạch. Ủy ban nhân dân và bà con nhân dân 3 xã Trung Thành, Việt Lâm và Quảng ngàn đã tạo điều kiện giúp đỡ, cung cấp số liệu, tư liệu khách quan giúp tôi hoàn thành luận văn này.

Qua đây tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình người thân, anh em, bạn bè những người luôn ủng hộ, động viên tạo điều kiện cho tôi trong quá trình học tập, công tác và thực hiện luận văn.

Luận văn này khó tránh khỏi những thiếu sót, tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các thầy cô, đồng nghiệp và bạn đọc.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng 6 năm 2018

Tác giả

Vi Quang Ngọc

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Những đóng góp mới, ý nghĩa khoa học hoặc thực tiễn	2
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	4
1.1.1. Các khái niệm cơ bản.....	4
1.1.2. Vai trò của phát triển nuôi trồng thủy sản.....	8
1.1.3. Đặc điểm của ngành thủy sản	10
1.1.4. Nội dung nghiên cứu phát triển nuôi trồng thủy sản.....	13
1.1.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển nuôi trồng thủy sản	17
1.2. Cơ sở thực tiễn	21
1.2.1. Tình hình nuôi trồng thủy sản của thế giới	21
1.2.2. Tình hình nuôi trồng thủy sản của Việt Nam.....	23
1.2.3. Tình hình nuôi trồng thủy sản ở tỉnh Hà Giang	27
1.3. Tổng quan các công trình nghiên cứu có liên quan	29
CHƯƠNG 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP	
NGHIÊN CỨU.....	31
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	31
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	31
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	31
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	31
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	31

2.3.1. Chọn điểm nghiên cứu	31
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu	32
2.3.3. Phương pháp tổng hợp và phân tích số liệu	33
2.4. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	34
2.4.1. Nhóm chỉ tiêu quy hoạch vùng nuôi trồng thủy sản	34
2.4.2. Nhóm chỉ tiêu cơ sở hạ tầng	34
2.4.3. Nhóm chỉ tiêu về vốn	35
2.4.4. Nhóm chỉ tiêu về khuyến nông, khuyến ngư	35
2.4.5. Nhóm chỉ tiêu về thị trường	35
2.4.6. Nhóm chỉ tiêu về liên kết sản xuất	35
2.4.7. Nhóm chỉ tiêu về môi trường	36
2.4.8. Nhóm chỉ tiêu về các yếu tố ảnh hưởng đến nuôi trồng thủy sản	36
2.4.9. Nhóm chỉ tiêu phản ánh kết quả và hiệu quả hoạt động nuôi trồng thủy sản	36
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	38
3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu	38
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	38
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	39
3.1.2.1. Tình hình dân số và lao động	41
3.1.2.2. Cơ sở vật chất kỹ thuật	41
3.1.2.3. Kết quả phát triển kinh tế của huyện	42
3.2. Thực trạng phát triển nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên	42
3.2.1. Thực trạng triển khai các giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên	42
3.2.2. Kết quả phát triển nuôi trồng thủy sản huyện Vị Xuyên	60
3.3. Khó khăn, thách thức và một số yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên	70
3.3.1. Khó khăn, thách thức	70
3.3.2. Một số yếu tố ảnh hưởng đến nuôi trồng thủy sản ở địa phương	73
3.4. Giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang đến năm 2025	82

3.4.1. Quan điểm, định hướng.....	82
3.4.2. Một số giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang	83
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	91
1. Kết luận	91
2. Kiến nghị	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	CHỮ VIẾT TẮT	NGHĨA ĐẦY ĐỦ
1	ATTP	An toàn thực phẩm
2	FAO	Tổ chức Nông Lương Liên Hợp Quốc
3	KHKT	Khoa học kĩ thuật
4	MTQG XDNTM	Mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới
5	NLN	Nông lâm nghiệp
6	NQ-HĐND	Nghị quyết hội đồng nhân dân
7	NTTS	Nuôi trồng thủy sản
8	PTNT	Phát triển nông thôn
9	QĐ-UBND	Quyết định Ủy ban nhân dân
10	UBND	Ủy ban nhân dân
11	VAC	Mô hình Vườn-Ao-Chuồng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Tình hình sử dụng đất đai của huyện Vị Xuyên (2015 - 2017)	40
Bảng 3.2. Quy hoạch phát triển NTTS cho từng loại nước mặt ở Vị Xuyên	43
Bảng 3.3. Tổng hợp kết quả thực hiện vốn đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn ...	47
Bảng 3.4. Đánh giá của các hộ về cơ sở hạ tầng phục vụ nuôi trồng thủy sản	48
Bảng 3.5. Nhu cầu cá giống theo đối tượng nuôi.....	50
Bảng 3.6. Tình hình sử dụng con giống thủy sản của các hộ điều tra	51
Bảng 3.7. Lượng thức ăn cho nuôi bán thâm canh và thâm canh thủy sản.....	52
Bảng 3.8. Vốn đầu tư cho nuôi trồng thủy sản tính trên 1 ha	53
Bảng 3.9. Thực trạng vay vốn của các hộ nuôi trồng thủy sản.....	54
Bảng 3.10. Đánh giá mức độ tiếp cận KHKT của hộ nuôi trồng thủy sản	56
Bảng 3.11. Đánh giá của hộ nuôi trồng thủy sản về tác động môi trường.....	59
Bảng 3.12. Diện tích, năng suất, sản lượng NTTS trên địa bàn huyện Vị Xuyên	61
Bảng 3.13. Tình hình phát triển nuôi trồng thủy sản theo hình thức nuôi giai đoạn 2015 -2017	63
Bảng 3.14. Giá trị NTTS trên địa bàn huyện Vị Xuyên.....	64
Bảng 3.15. Một số chỉ tiêu đánh giá kết quả NTTS giai đoạn 2015–2017	64
Bảng 3.16. Hiệu quả NTTS theo mô hình nuôi kết hợp	66
Bảng 3.17. Hiệu quả NTTS theo hình thức nuôi	68
Bảng 3.18. Ảnh hưởng trình độ văn hóa của chủ hộ tới thu nhập NTTS	73
Bảng 3.19. Đánh giá của hộ nuôi trồng thủy sản về tiêu thụ sản phẩm.....	77

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm trở lại đây, nuôi trồng thủy sản được xác định là ngành kinh tế mũi nhọn của Việt Nam, từng bước trở thành một trong những ngành sản xuất hàng hóa chủ lực trong lĩnh vực sản xuất nông lâm nghiệp (NLN). Nuôi trồng thủy sản không chỉ đóng vai trò quan trọng đối với việc gia tăng sản lượng mang lại nguồn thu cho quốc gia, cải thiện đời sống mà còn giúp tái tạo và bảo vệ nguồn gen và môi trường sinh thái.

Hà Giang là tỉnh miền núi phía Bắc của Tổ quốc, điều kiện kinh tế của tỉnh còn nhiều khó khăn, toàn tỉnh hiện có 6/11 huyện, thành phố nằm trong 64 huyện nghèo của cả nước. Tuy nhiên diện tích mặt nước của tỉnh có nhiều điều kiện thuận lợi cho việc phát triển thủy sản. Năm 2016 diện tích nuôi thủy sản của tỉnh là 1.355,71 ha; sản lượng nuôi trồng và khai thác tự nhiên đạt hơn 1.284 tấn giá trị 22 tỷ đồng. Sản phẩm thủy sản đã góp phần giải quyết thực phẩm tiêu dùng cho nhân dân, nâng cao chất lượng cuộc sống đồng bào vùng sâu, vùng xa.

Vị Xuyên là một huyện miền núi, biên giới của tỉnh nằm bao quanh thành phố Hà Giang có tổng diện tích tự nhiên 1.478,40 km², phía Bắc giáp huyện Quán Bạ, phía Tây giáp tỉnh Vân Nam (Trung Quốc) và huyện Hoàng Su Phì, phía Nam giáp huyện Bắc Quang, phía Đông giáp thành phố Hà Giang và huyện Na Hang (Tuyên Quang). Địa hình huyện Vị Xuyên khá phức tạp, phần lớn là đồi núi thấp, sườn thoải xen kẽ những thung lũng tạo thành những cánh đồng rộng lớn cùng với hệ thống những sông suối, ao hồ, thích hợp cho việc phát triển nông nghiệp, nuôi trồng thủy sản. Độ cao trung bình từ 300-400m so với mặt nước biển, phía Tây có núi Tây Côn Lĩnh cao 2.419m, sông Lô chảy qua địa phận huyện với chiều dài 70km có diện tích lưu vực khoảng 8.700 km². Khí hậu nhiệt đới nóng ẩm, mưa nhiều, mùa đông lạnh, nhiệt độ trung bình khoảng từ 18 - 25⁰C. Lượng mưa trung bình khá lớn, vào khoảng 3.000-4.000 mm/năm.

Thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước về chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi trong nông nghiệp, chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn

mới, Đề án Tái cơ cấu ngành nông nghiệp của tỉnh Hà Giang, các xã, thị trấn trong huyện mạnh dạn cải tạo, đầu tư thâm canh nuôi trồng thủy sản kết hợp những mô hình VAC, mô hình thâm canh cá đặc sản địa phương đã mang lại hiệu quả cao. Sản phẩm chính của nuôi trồng thủy sản là các loại cá như: Bống, Trắm, Trôi, Chép, Chiên,... góp phần ổn định nhu cầu của thị trường trong tỉnh và phát triển kinh tế địa phương. Tuy nhiên, bên cạnh những thuận lợi, vẫn còn một số tồn tại như: Chính sách hỗ trợ nuôi trồng thủy sản chưa được quan tâm, việc xây dựng quy hoạch, cơ sở hạ tầng vùng nuôi chưa được đầu tư, trình độ dân trí còn hạn chế, giao thông đi lại khó khăn nên việc áp dụng tiến bộ vào sản xuất chưa cao, đời sống nhân dân còn khó khăn nên việc đầu tư thâm canh vào sản xuất còn hạn chế,... Do đó, quy mô các trang trại, mô hình còn nhỏ, phân tán, diện tích nuôi thâm canh, bán thâm canh còn thấp so với tổng diện tích nuôi dẫn tới năng suất, sản lượng chưa cao; đầu ra của các sản phẩm chưa được bao tiêu; trình độ kỹ thuật của người nuôi trồng còn hạn chế.

Xuất phát từ những vấn đề thực tiễn nêu trên, tôi đã lựa chọn nghiên cứu và thực hiện đề tài "***Giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang***".

2. Mục tiêu nghiên cứu

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn về phát triển nuôi trồng thủy sản
- Đánh giá thực trạng phát triển nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang.

- Đề xuất một số định hướng và giải pháp để phát triển nuôi trồng thủy sản tại huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang đến năm 2025.

3. Những đóng góp mới, ý nghĩa khoa học hoặc thực tiễn

3.1. Đóng góp của luận văn

- Kết quả nghiên cứu góp phần bổ sung cơ sở khoa học và thực tiễn cho các nghiên cứu về phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang.

- Đề tài là tài liệu tham khảo cho các nhà quản lý của tỉnh trong việc đưa ra các chính sách, giải pháp nhằm phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang.